

נגד קרן הארנונה

עמ' 6

מועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زوهديرخ

גיליון 19 / 17 במאי 2023

מפגינים גם כשהתותחים רועמים

עמ' 3

עמ' 7

בון ליר לא הוקמה מדינת פלסטין

מכתבים למערכת

ולא שאבתם מים בששון

מים אינם בגדר מותרות. בלי מים, אין חיים. למרות זאת, ישראל אינה מהססת להשתמש גם במשאב בסיסי זה כדי לחזק את שליטתה בגדה המערבית וכדי לקדם את עקרונות משטר האפרטהייד: חיזוק וביצור העליונות היהודית בכל השטח שבין הירדן לים.

אנחנו חיים באזור צחיח ויבש ושינויי האקלים כבר מתחילים להשפיע עלינו, אך בין הים לירדן לא קיים מחסור במים. זאת, כתוצאה מתכנון ישראלי מושכל וארוך טווח, הכולל מפעלי התפלה ושימוש במים מטהרים לחקלאות, ואשר מבטיח לכל הישראלים החיים כאן שפע של מים. כתוצאה מכך, ישראלים – משני צידי הקו הירוק – אינם יכולים אפילו לדמיין מציאות שבה לא יהיו להם מים זורמים, בכל יום, לאורך כל השנה, וכמה שיבקשו.

לעומת זאת, הפלסטינים תושבי הגדה המערבית אינם נהנים מכל השפע הזה וסובלים ממצוקת מים כרונית. ברוב הערים הפלסטיניות המים מסופקים לתושבים במשך ימים ספורים בלבד בכל שבוע או חודש, ורק מעט יותר משליש מתושבי הגדה נהנים מאספקת מים יומית. קהילות רועים רבות אינן מחוברות כלל לתשתיות מים והן תלויות בקניית מים יקרים מקבלנים.

כתוצאה מכך קיימים פערים עצומים בצריכת המים בין ישראלים (משני צידי הקו הירוק) לבין פלסטינים בגדה: ממוצע הצריכה לנפש ליום של ישראלים גבוה פי שלושה (!) מזה של פלסטינים – 247 ליטר לעומת 82.4 ליטר, שהם אפילו פחות מהצריכה המינימלית של מאה ליטר ליום עליה ממליץ ארגון הבריאות העולמי. בקהילות פלסטיניות שאינן מחוברות לרשת המים צריכת המים הממוצעת לנפש נמוכה עוד יותר: 26 ליטר לנפש ליום, בדומה לצריכה באזורי אסון. צריכת המים הכוללת של הישראלים עמדה ב-2020 על פי עשרה מזו של הפלסטינים בגדה, למרות שהאוכלוסייה בישראל גדולה רק פי שלושה.

ישראל, מצידה, מיתממת ומצדיקה את מדיניותה בנוגע למים בטענה שכך סוכם בהסכם הביניים שנחתם בין ישראל לאש"ף לפני כמעט שלושים שנה. אלא שהסכם זה, שממילא אמור היה להיות בתוקף לחמש שנים בלבד, התבסס על אפליה מובנית בין הפלסטינים לישראלים בכך שעיקרן את העיקרון לפיו האחרונים צורכים מים על פי דרישה בעוד הפלסטינים צורכים אותם על פי מכסות שנקבעו מראש. כבר בעת חתימת ההסכם מכסות אלה היו רחוקות מלשקף את צורכי הפלסטינים, ומאז גדלה האוכלוסייה בכ-75%, בעוד כמויות המים שישראל מתירה להם לשאוב נותרו כשהיו.

ההסכם לא חזה את הפיכתה של ישראל למעצמת מים שאינה תלויה עוד במשאבי המים הטבעיים המשותפים לה ולפלסטינים. בהתחשב בכך, ישראל הייתה יכולה לאפשר לפלסטינים לשאוב כמויות גדולות בהרבה מבלי שהדבר יפגע ולו במעט בצריכת המים הנדיבה מאד של אזרחיה שלה. מצוקת המים של הפלסטינים אינה גזירת גורל או תופעת טבע שלא ניתן להתמודד איתה: זו תוצר של מדיניות ישראלית מפלה בכוונה, האחראית למשבר מים קבוע.

אייל הראובני, חוקר בצלם

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

האם בצלמו מוסרי?

רשם העמותות במשרד המשפטים יפתח בבדיקה מחודשת של עמותת 'מוסרי' – ארגון זכויות אדם יהודי ויבחן מחדש את אישור הניהול התקין שניתן לה לשנת 2023. זאת בעקבות חשיפות 'זמן ישראל' על שורה של ליקויים בהתנהלות העמותה, מצגי שווא ועבירות לכאורה על חוק העמותות. הבדיקה מעלה כי עמותת 'מוסרי' מעסיקה את בנות משפחתם של יו"ר ומנכ"ל 'בצלמו' שי גליק, אשר נחשב ל'מלשין של הימין' ומגיש תלונות ותביעות רבות נגד ארגוני שמאל, עיתונאים, אנשי חינוך ואנשי תרבות הנחשדים בענייני כמקדמים אג'נדה המתנגדת לכיבוש או מבקרת את כוחות הביטחון. יוכבד גליק מועסקת בחצי משרה ומרוויחה מעל 98 אלף שקלים בשנה והיא מקבלת השכר הגבוה ביותר בעמותה. עמותת 'מוסרי' וארגון 'בצלמו' אספו כספים עבור ניהול משפטו של ראש הממשלה בנימין נתניהו – מטרה אשר נוגדת מפורשות את מטרות העמותה כפי שהן מוצהרות בדוחות לרשם העמותות."

אבנר הופשטיין, "זמן ישראל", 30.4

זה הגזען הקטן גזען גדול יהיה

"בנערותו החרים [יריב] לוין מפגש של בני שכבתו עם תלמידים ערבים. כשהגיעו לבית הספר, הוא התפרץ לעברם ותבע מהם להכריז על נאמנות למדינה – או להסתלק."

הילו גלזר, מוסף "הארץ", 5.5

חמשלה של ימנים קיצונים ונקרופילים

"השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר תקף את שר הביטחון יואב גלנט, לאחר שהאחרון תקף אותו בישיבת הממשלה בנוגע לסוגיית החזרת גופות המחבלים לרשות הפלסטינית. השר גלנט התייחס לביקורת עליו מימין ומבן גביר, והבהיר שאינו מתרגש ממתקפות כאלו ואחרות נגדו, וכן אמר כי 'כנראה כל אלו שדורשים שלא להחזיר גופות, ראו פחות גופות ממני בחייהם'. מנגד, השר בן גביר תקף אותו על דברים אלו ואמר: 'מדינת ישראל חייבת לעבור מהכלה - למתקפה. ממשלת ישראל חייבת ליזום, לחתוך מגע, לאמץ את ערכי הימין. ומילה אחת לשר גלנט: ראיתי עשרות נרצחים, אנחנו צריכים בשביל אותם נרצחים להפסיק את ההכלה, להפסיק את הוויתורים, לא לשחרר גופות, לא לשחרר מחבלים, אלה להרוג אותם'."

אנה ברסקי, "מעריב", 7.5

ערוץ 14: פייק ניז בשידור חי

"עו"ד אפרים דמרי, הגיס של השרה גילה גמליאל, התראיין בערוץ 14 וטען כי המפגינים נגד ההפיכה המשפטית, שמוחים מול הבית שלה, מקבלים תשלום. בתגובה, שלחו 190 מפגינים מכתב לרשות השנייה בגין הפרת כללי האתיקה העיתונאיים. "יכול אדם לשבת בשידור, להמציא סיפור - ואין כלי משפטי לפעול מולו."

רשומה בדף הפייסבוק של המקום הכי חם בגיהנום, 8.5

אין תחליף לפעילות יהודית-ערבית משותפת

למחות גם כשהתותחים רועמים

הסיבה הבלתי-אמצעית למבצע הייתה אטימות הלב שהניחה לעצור המנהלי הפלסטיני ח'דר עדנאן ששבת רעב לגורע למוות "על אחריותו". ארגונו, הג'יהאד האסלאמי, הגיב בטילים – והשאר היסטוריה. בשבוע שעבר נהרגו בעזה 33 אנשים ונפצעו כ-200, רובם נשים וילדים – "נזק אגבי" של ה"חיסולים הממוקדים".

אפילו לא אחת מסיבות הפעולה הנפשעת לא תתרום לביטחון או תקרב פתרון. כמה מהטייסים שאיימו לסרב פקודה אם לא תהיה דמוקרטיה השתתפו, ללא נקיפות מצפון, בהפצצות. זה קרה לא בפעם הראשונה. כבר בהפגנת שלום עכשיו ב-1982, אחרי טבח סברה ושתילה, חילקו אנרכיסטים כרוז קומיקס שנקרא: "הרפתקאותיו של ב' – הטייס המתלבט". הראו בו בציורים איך הטייס ב' קם בבוקר, מפצץ, נח, מתקלח ובא בערב להפגנות שלום עכשיו.

לחזק את השמאל העקבי במחאה

בשבוע שעבר ראינו כי כאשר התותחים רועמים – המחאה משתתקת. אמנם הייתה הפגנה נגד המלחמה ונגד הכיבוש, שכללה את השמאל העקבי על כמה אלפיו ועוד כמספר הזה נושאי דגלי מדינה שלא יכלו לשבת בבית: אולי הם בקצה השמאל הציוני ואולי הושפעו מהמחאה. הם לא צייתו לא לממשלה ולא "למארגני המחאה". הם באו בצו מצפונם. ההמון הרב, ממלאי הפקודות, נשמע לצו מחלקי הדגלים ונשאר בבית עד שיקראו לו לדגל. האם הפגנת שבת ה-13.5 הייתה קו פרשת המים? התחלת הסוף של המחאה? ימים יגידו. הזמן עדיין לא בשל לסיכום.

לחברים הנאמנים שעבדו ללא לאות בקיום נוכחות עקבית של "הגוש נגד הכיבוש", לחברי מק"י, בנק"י, חד"ש, "עומדים ביחד" וארגונים אחרים, מגיע כל הכבוד על עמדתם העקבית והנחושה ועל המאמץ והאנרגיות שהשקיעו. לצערי, הצבור הערבי ברובו בחר לא להשתתף. אנחנו יכולים להבין את הנימוקים לכך. לדעתי, למרות המגבלות החמורות של "המחאה הציונית" ההמונית, עלינו להיות בקרבה. פעילותנו לשינוי תודעה ודרך היא בקרב הציבור הזה, ואיתו עלינו למחות, לדבר ולהתווכח. עשינו נכון כשהעלנו את נושא הכיבוש, שהוא הבעיה היסודית בישראל מאז 1967. חד"ש דוגלת בשיתוף פעולה יהודי-ערבי כמודל לפעילותה הפוליטית. זה ייחודה של התנועה בכל שנותיה הארוכות.

לדעתי, למרות הופעתם במחאה של כמה מהמנהיגים, לא התקיים בחד"ש דיון מספק על המחאה, על עקרונות השתתפותנו בה או על הצורות המתאימות לנו להביע אותה. לא נעשה מאמץ מרכזי לגייס את מירב חברי התנועה ואוהדיה בחברה הערבית כדי ליצור מוקד מחאה אלטרנטיבי, עם דגלי פלסטין ועל הנושאים החשובים לכולנו: נגד המלחמה, נגד הכיבוש, נגד אוזלת היד של המדינה בטיפול בפשיעה, ונגד האפליה ממנה סובלים האזרחים הפלסטינים בישראל.

לא נכון, לדעתי, שסניפים מקומיים פועלים לבדם, בלי גיוס כל הכוחות ובלי קו ארצי מנחה ומנהיג. צריך לתקן. לא נכון שהמחאה העקרונית היהודית-ערבית לא תישמע ותיראה במלוא כוחה.

ישראל היא חברה במלחמה מתמדת. השסע היהודי-פלסטיני הוא הקובע והשליט בכל תחומי החברה הישראלית. השסעים המעמדיים והמגדריים קיימים בכל החברות הקפיטליסטיות והפטריארכליות, ואילו השסע החילוני-דתי והשסע הערתי מיוחדים לישראל. אך כל השסעים הללו מקבלים בישראל את צביונם הספציפי מהקונפליקט בין חברת-מתנחלים לחברה ילידית. הקונפליקט הזה קיים מסוף שנות ה-20 של המאה שעברה, ובצילו עוצבו כל מוסדות החברה הציונית והאתוס שלה.

חברה במלחמה מתמדת אין פרושה שבכל רגע עומדות המדינה ואוכלוסייתה בפני חדלון, אלא שקיומה וגבולותיה של המדינה הם בסכסוך אלים מתמשך בעל עצימות משתנה. הסכסוך מתבטא לא רק בפעילות הצבא אלא גם ב"ביטחוניזם" בכל תחומי החיים: בכלכלה, בפוליטיקה, ביחסים הבינלאומיים, במשפט, בחינוך, בבריאות, בתרבות ובאמנות, בספורט, בסיכויי החיים ובתוחלת החיים, בדפוסי התבגרות, נישואים ומשפחה, בצורות יישוב ומי יכול להיכלל בהן, בסיכויי המוביליות חברתית, בהצבר הון, בפשיעה, בדת ובתפקידה בבניין זהות וסולידריות לאומית, בשוויון ובאי-שוויון. וכן, גם בדפוסי המחאה ההמונית: המחאה הנוכחית היא ציונית. וכשם שעדיף (מבחינת הציונים) שערבים לא יהיו בקואליציה, עדיף גם שערבים לא ישתתפו במחאה. כך היה ב"שלום עכשיו", במחאת רוטשילד וכך גם עכשיו.

דמוקרטיה ומיליטריזם - הילכו השניים יחדיו?

תנועת המחאה הנוכחית קמה נגד הרפורמות המשפטיות שמקדמת קואליציית נתניהו יוזמיה טוענים שבהעדר חסמים ובלמים יתפכו הרפורמות את ישראל לדיקטטורה. זה הנימוק לצאת לרחובות בשם הדמוקרטיה. בשבועות הראשונים של המחאה חולקו 'מלמעלה' בכל מקומות הריכוז של המפגינים רבבות דגלי המדינה על מקלות במבוק, עם פתק צמוד ובו הוראה: 'להביא בפעמים הבאות'. חשבנו שזה מתוחכם: גימיק נגד מונופול הימין על סמלי הלאום. היו מחברינו שחשו אי-נוחות נוכח הדגלים שהמפגינים עטו על עצמם כטליתות ונשאו בידיהם כנשק אישי – על אחת כמה וכמה כשהשוטרים, ואף כמה מהמפגינים, ביקשו לסלק דגלים פלסטיניים מהשטח בת"א, בירושלים ובחיפה. הרכב הדוכרים בהפגנות התגוון בשבועות הבאים, וגם נושאים חדשים עלו בסיסמאות שנשאו והכינו קבוצות שונות. וכך נוצרה הרגשה של פלורליזם. אך יעלון וחבריו במילואים היו תמיד שם, על הבמה המרכזית או בצילה, עם אצבע על דופק ההפגנה, שלא תצא משליטה.

שיא המחאה היה כשנתניהו ניסה לסלק מהממשלה את שר הביטחון, איש הליכוד גלנט. היציאה ההמונית באותו לילה לרחובות ולכבישים הראתה שהנהגת המחאה ואלה שעומדים בצל מאחוריה, רואים באוטונומיות הצבא את ה"יירהג ובל יעבור" שלהם, לא פחות ואולי יותר מאוטונומיות בית המשפט. בהקשר למשבר גלנט הודיעו חיילי מילואים ביחידות עלית שיסרכו להתנדב למילואים תחת דיקטטורה. במבט לאחור היינו צריכים להבין כבר אז שהקשר בין צבא למחאה ובין דמוקרטיה לצבאיות בעייתי מאד. גלנט אמנם נשאר שר הביטחון, אך בן גביר איים ונתניהו יצא למבצע "מגן וחץ" בעזה – המתקפה ה-15 על הרצועה מאז ההתנתקות.

ח"כ עודה לא יתמודד לכהונה נוספת בכנסת

יו"ר חד"ש-תע"ל ומייסד הרשימה המשותפת, ח"כ אימן עודה, הודיע השבוע (16.5) על פרישה מהכנסת אחרי יותר משמונה שנים. הוא הבהיר כי אינו מתפטר מהכנסת הנוכחית, והסביר: "חלק מתפקידו של משרת ציבור הוא לדעת מתי לקחת צעד אחורה כדי להסתכל על התמונה הגדולה. לכן קיבלתי את אחת ההחלטות הקשות בחיי: בסיום הקדנציה הזאת לא אתמודד בבחירות הבאות לכנסת". יצוין שעודה מסר על כוונתו לפני כמה ימים למזכיר חד"ש, אמג'ד שביטה; למזכ"ל מק"י עאדל עאמר ולחברי סיעת חד"ש בכנסת. בסרטון שפרסם בפייסבוק בשפה הערבית הוסיף: "החלטתי לנקוט עמדה אחראית כלפי האחדות הלאומית שלנו בכך שלא ארוץ בפעם הבאה. אשתדל יחד איתכם לבנות את האחדות הרחבה ביותר על בסיס התוכנית הפוליטית שהביאה אותנו ל-15 מנדטים, עם תחושת הכוח המשותפת והאמיתית שלנו". עוד אמר בסרטון: "זכינו ב-15 מנדטים והבאנו גאווה. ראיתי ילדים מריעים למשותפת ומשננים את הסיסמה שלה. ראיתי את קשישים שנאבקים להגיע לקלפי. הרגע הזה חייב לחזור ולבסס את השלבים הבאים".

"אשאר בכנסת כנציג עמי עד תום המושב הזה. ברור שאשאר פעיל במוסדות חד"ש – הבית הפוליטי שלי, אליו יש לי את כל הנאמנות והמחויבות", הוסיף והודה לתומכיו "על כל רגע בשמונה השנים האחרונות". לדבריו, "את השלב הבא אקדיש למטרה הגדולה יותר – כינון שלום בין שני העמים". בחד"ש הגיבו על החלטתו ומסרו: "חד"ש מכבדת את ההחלטה של ח"כ עודה ומדגישה כי הוא ימשיך לכהן בכנסת עד סוף הקדנציה הנוכחית. לקראת מערכת הבחירות הבאה חד"ש תבחר רשימה חדשה. חד"ש מביעה הערכה עמוקה לאימן ולמחויבות שלו בכל תפקידיו: כחבר מועצת העיר חיפה, כמזכיר חד"ש וכיו"ר הרשימה בכנסת". עודה, בעבר מזכיר חד"ש, נבחר לראשונה לכנסת ב-2015 ובאותה שנה נמנה עם מייסדי הרשימה המשותפת. עוד קודם לכן כיהן כחבר מועצת העיר חיפה מטעם החזית ובראשותו הגיעה הרשימה המשותפת ל-15 מנדטים. כעת הוא מכהן כיו"ר ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת.

התאחדות הסטודנטים

נגד הצעת תקציב המדינה

עשרות סטודנטים הפגינו השבוע (14.5) מול משרד ראש הממשלה בירושלים נגד הצעת תקציב המדינה שהגישה ממשלת הליכוד. התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית הודיעה על התנגדותה להצעת תקציב המדינה, הצפויה לעלות להצבעה בכנסת בקרוב, ומסרה: "ממשלת ישראל הפקירה אותנו. אנחנו בתחתית סדר העדיפויות". עוד נמסר מההתאחדות: "ממשלת ישראל, הגיע הזמן שתלמדי להשקיע נכון. 380 אלף סטודנטים וסטודנטיות לא יופקרו בתקציב המדינה". הדרישות של הסטודנטים הן: סיוע בהוצאות שכר הלימוד של הסטודנטים באמצעות סבסוד מלא של לימודי אנגלית; הגדלה משמעותית של קרן הסיוע – קרן מלגות המדינה לסטודנטים; סיוע לסטודנטים בדיוור באמצעות הקצאת כספים למעונות ברחבי הארץ; והעלאת נקודות הזיכוי במס לסטודנטים בכניסתם למעגל העבודה.

פלסטינים וישראלים ציינו את יום הנכבה

מאות סטודנטים ערבים ויהודים ועשרות מרצים השתתפו בטקס הזיכרון לנכבה שהתקיים השבוע (15.5) בכיכר אנטין שבכניסה לאוניברסיטת תל אביב, ביוזמת תא הסטודנטים של חד"ש ותאי הסטודנטים הפלסטינים. זו השנה ה-11 שהאירוע נערך במקום.

הטקס התקיים בערבית, בעברית ובאנגלית, ובמהלכו קראו סטודנטים ערבים בקול עדויות מ-1948 וסיפרו על שאירע למשפחותיהם בנכבה. מול הטקס התקיימה הפגנה של כ-20 פעילי תנועת הימין הקיצוני "אם תרצו", שגידפו את משתתפי הטקס וניסו להפריע למהלכו. במהלך הטקס נעצרו פעילי "אם תרצו" ופעילי חד"ש, ששוחרר זמן קצר לאחר מכן.

ח"כ עופר כסיף, שנכח בטקס, מסר: "הכרה בנכבה ופתרון צודק לקורבנותיה, כולל שיבת הפליטים למולדתם, הם מרכיב הכרחי בצדק היסטורי לעם הפלסטיני ובהבטחת שגשוג ושלום צודק בין שני עמי הארץ". מזכ"ל מק"י עאדל עאמר הוסיף: "משמח לראות את ההשתתפות המרשימה של צעירים ערבים ויהודים בטקס".

למחרת הטקס ארגן תא חד"ש מיצג תצלומים ותעודות מ-1948, ולצדו במת נואמים בהשתתפות סטודנטים ומרצים. אירועים לציון יום הנכבה נערכו השבוע באוניברסיטאות נוספות ברחבי הארץ. תא הסטודנטים של חד"ש באוניברסיטת חיפה הציב במרכז הקמפוס דוכן שמעליו התנוססה הסיסמא: "שלום, שוויון, צדק חברתי" וחילק חומרי הסברה בערבית ובעברית בנושא הנכבה. תא חד"ש באוניברסיטה העברית קיים אסיפה ציבורית בנושא הנכבה בהשתתפות מזכיר חד"ש אמג'ד שביטה ומחמוד סעו, חבר ועד שכונת שייח' ג'ראח בירושלים המזרחית.

ביוזמת לוחמים לשלום התקיים טקס ישראלי-פלסטיני לציון יום הנכבה תחת הכותרת: "להכיר בעבר למען עתיד אחר". הטקס הועבר בשידור חי עם תרגום מלא לעברית, לערבית ולאנגלית. מהתנועה נמסר: "ב-15 במאי מציינים מיליוני פלסטינים ברחבי העולם את יום הנכבה. אנו בתנועת לוחמים לשלום מציינים, בטקס מיוחד ומשותף, את זכר האסון שפקד את העם הפלסטיני ב-1948 ורודף את כולנו, פלסטינים וגם ישראלים, מאז ועד היום".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

מק"י וחד"ש על המאבק נגד ההפיכה המשטרית

ממחאה המונית לאלטרנטיבה מהותית

להבין כי יש לנו תפקיד חשוב בתוכה. המחאה חשובה ומבורכת, אך איננו חפצים בעצירת ההפיכה תוך הסתפקות בדמוקרטיה ליהודים בלבד, נכתב. חד"ש ומק"י אינן חולקות על חשיבותה של המחאה ההמונית נגד ההפיכה המשטרית, ומכנות אותה "התנגדות אזרחית ראויה לדיקטטורה".

המסמך מדגיש את הפערים בין עמדות מק"י וחד"ש לבין חלק ממובילי המחאה, החפצים בשימור המצב הקיים. המסמך מאשים מנהיגים אלה כי הם "נמנעים במודע מעימות עם המבנה הפוליטי-משפטי שעיגן לאורך השנים את אפלייתם של האזרחים הערבים ואת הוצאתם ממרחב האזרחות השוויונית והעמוקה". דרכן של חד"ש ומק"י, לעומת זאת, היא "פירוק כל מבני הכוח הדכאניים".

הגוש נגד הכיבוש הוא הביטוי האסטרטגי של השקפה זו בתוך המחאה: "הגוש נגד הכיבוש, ובתוכו חד"ש ועשרות יוזמות, תנועות וארגוני חברה אזרחית, מציב בלב השיח הציבורי על דמוקרטיה את המשוואה המהותית ביותר: אין דמוקרטיה עם כיבוש; אין דמוקרטיה בלי שוויון מהותי, לאומי ואזרחי; אין דמוקרטיה בלי אזרחות שווה לכולם". לכן קורא המסמך להרחיב את שורותיו של הגוש כדי לבנות חזית יהודית-ערבית רחבה נגד הפשיזם.

אין פשרה על חצי דמוקרטיה

כמו כן מזהיר המסמך מפני "הניסיון להכניע את המחאה ולשתקה באמצעות 'הידברות והסכמות' למראית עין. ברור לכל בר דעת שהממשלה ושותפיה ימשיכו לקדם את ההפיכה, בשקט ובהדרגה, עד כינונו של משטר דיקטטורי מלא. אנו דוחים מכל וכל את נטיית המרכז הפוליטי והשמאל הצינוני להתקפל ולהיכנע בשם 'אחדות העם'. מי שמוכן להתפשר על חצי דמוקרטיה מושיט את ידו לחצי דיקטטורה".

בסיום המסמך מפורטות הדרישות היסודיות של מק"י וחד"ש נוכח ההפיכה המשטרית: גניזתן לאלתר של כל הצעות החקיקה הקשורות בהפיכה המשטרית; סיום הכיבוש והשלטה הצבאית על העם הפלסטיני בגדה המערבית וברצועת עזה, והקמת מדינה פלסטינית ריבונית ועצמאית; ביטול החקיקה הגזענית שמטפחת משטר של עליונות יהודית; עיגון ערך השוויון וזכויות האדם באופן מלא בחקיקת יסוד החסינה מהתערבות השלטון; חקיקת "חוק יסוד: החקיקה" שיגביל את יכולתו של רוב פרלמנטרי רגיל לחוקק חוקי יסוד; כינון מגילת זכויות אדם חברתית וכלכלית; עיגון ההגנה על זכויות האוכלוסייה הערבית-פלסטינית בחקיקת יסוד, כאוכלוסייה ילידית הזכאית לשוויון מלא כקולקטיב לאומי ותרבותי.

כדי לממש דרישות אלה, קוראות חד"ש ומק"י לכל הערבים והיהודים "שוחרי הדמוקרטיה, השלום והשוויון; לארגוני חברה אזרחית; לתנועות וליוזמות; לאקדמאים, למשפטנים ועוד – להמשיך לעבות את שורותיו המתרחבות מיום ליום של הגוש נגד הכיבוש בדרך לכינונה של חזית רחבה ואמיצה נגד הפשיזם. אנו קוראים להנחיל במחאה ובכלל הציבור את ערכינו בדבר חשיבותו של המאבק הערבי-היהודי המשותף והבלתי ניתן לפירוק, למען סיום הכיבוש והעליונות האתנית ולטובת כינון משטר דמוקרטי מהותי, שבו כל האזרחים והאזרחיות הם שווים ושוות, ולמען הכרה מלאה בזכויותיהן הקולקטיביות של שתי הקבוצות הלאומיות שחיות כאן".

הלשכה הפוליטית של מק"י ולשכת חד"ש קיימו השבוע (12.5) כנס מיוחד בחיפה לדיון בהתפתחויות הפוליטיות האחרונות בארץ – החל בהפיכה המשטרית שמקדם הימין, דרך המחאה ההמונית נגדה ועד לאלטרנטיבה הדמוקרטית שאליה יש לחתור.

בכנס התקיים דיון בהשתתפות מנהיגים ופעילים מחד"ש ומתנועות אחרות בשמאל, מהחברה הערבית ומהחברה היהודית כאחד. במרכז הדיון עמד מסמך שפרסמו שתי הלשכות תחת הכותרת: "ממחאה המונית לאלטרנטיבה מהותית", המציג את הניתוח של מק"י וחד"ש להתפתחויות הפוליטיות ואת הקריאה לפעולה המבוססת עליו.

בפתיח למסמך נכתב: "אנו נמצאים ונמצאות בצומת פוליטי חשוב. אחרי המשבר הפוליטי של השנים האחרונות, במסגרתו נערכו לא פחות מחמש מערכות בחירות בארבע שנים, מבקשת ממשלת נתניהו-סמוטריץ'-בן גביר להשתלט על הרשות השופטת כדי לסלק את החסמים המעטים שנותרו בדרכה. ההפיכה המשטרית היא קודם כל הפיכה ימנית, שמטרתה להכריע את הכף לטובת קידום מדיניות סיפוחית, התנחלותית, משיחית, דתית ואנטי-דמוקרטית במובהק".

מק"י וחד"ש מדגישות, כי המטרה האמיתית העומדת מאחורי ההפיכה המשטרית היא לסתום את הגולל על זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני תוך חיסול סופי של הסיכוי להקמת מדינה פלסטינית עצמאית. ההפיכה תקדם ייחוד של הנגב והגליל באצטלה של משיחות ויישום של "חוק הלאום"; הוצאה אל מחוץ לחוק של הנציגות הפוליטית של הציבור הערבי בישראל; השתלטות של הממשלה על המוסדות האקדמיים וחיסול החופש האקדמי; פגיעה בזכויות העובדים, ובראשן – חופש ההתארגנות וזכות השביתה; והעמקה של המדיניות הכלכלית הניאו-ליברלית. "מהלכים אלה סופם לפגוע בזכויות הציבור הערבי-הפלסטיני בישראל ובקבוצות מוחלשות בחברה היהודית. הם יפגעו בזכויות העובדים והעובדות, יעמיקו את הפערים המעמדיים וישמשו קרקע פורייה לדיכוי מגדרי", נכתב במסמך.

עוד ציינו מק"י וחד"ש כי שורשי ההפיכה האנטי-דמוקרטית נטועים במדיניות הגזענית שקדמה לה: "כרסום היסודות הדמוקרטיים הקיימים בישראל החל הרבה לפני הרפורמה של נתניהו-לוינ' ופורום קהלת. יסודות הכשל הדמוקרטי הם בעצם הגדרתה של המדינה כיהודית וכדמוקרטית בעת ובעונה אחת".

לפי המסמך, בית המשפט העליון מעולם לא היה שומר הסף של זכויות האזרחים הערבים ולא התנגד להעמקת מפעל ההתנחלויות. נהפוך הוא: בית המשפט העליון הכשיר את חוק הלאום ואת מניעת איחוד המשפחות הפלסטיניות, והעניק גושפנקא לחוקים גזעניים נוספים כחוק ועדות הקבלה וחוק הנכבה.

לכלום את הדהירה לפשיזם

"עם זאת", נכתב במסמך, "תפקידה של מנהיגות פוליטית אחראית החותרת לדמוקרטיה עמוקה לכולם היא לחסום את הדהירה לפשיזם". לכן, למרות מגבלותיה של הדמוקרטיה בישראל וכישלונותיה של מערכת המשפט בהגנה על זכויות אדם, חיוני להיחלץ להגנתן מפני ממשלת הימין. "תפיסת עולם זו הובילה אותנו, עוד מיומה הראשון של המחאה,

ההצעה שבחוק ההסדרים תעמיק את אי-השוויון ותעביר כספים להתנחלויות

נגד קרן הארנונה

ההתנחלויות לא יידרשו להפקיד כספים בקרן, שכן העברת כספים מהשטחים הכבושים אל תוך ישראל מנוגדת לחוק הבינלאומי! עם זאת, אף שלא יתרמו לה, ייהנו ההתנחלויות מכספי הקרן. מדובר, אם כך, גם במנגנון שיעודד העברת כספים נוספים מתוך ישראל להתנחלויות בשטחים הכבושים. ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש-תע"ל) התריעה בעקבות אישור ההצעה בקריאה ראשונה בכנסת: "חוק הארנונה מוצג באופן שקרי, כאילו מטרותיו הן צדק חלוקתי וסיוע לרשויות המוחלשות. במציאות, הנהנות העיקריות ממנו יהיו ההתנחלויות – החוק פוטר אותן מתשלום לקרן ויעביר להן מיליונים. ההיגיון של צדק חלוקתי נוסח הימין הוא פשוט: להיטיב עם אלה שיש להם ולפגוע במוחלשים". עמיתה בסיעה, ח"כ עופר כסיף, כינה את החוק "גזעני ואנטי-חברתי", ו"אתנן פוליטי על חשבון רוב תושבי המדינה".

הפרד ומשול ברשויות המקומיות

לקול נוסף בהצעה זו, שנכלל גם בהצעות דומות שהועלו בעבר בעניין הארנונה, הוא זריעת פילוג בקרב הרשויות המקומיות. מרכז השלטון המקומי (המאחד את כלל הרשויות המקומיות למעט המועצות האזוריות) עומד לרוב מאוחד מול גזירות הממשלה השונות ופועל על מנת לבטלן, ואף קוטף לעתים הישגים לא מבוטלים. ההצעה להקמת קרן ארנונה היא פלגנית במהותה. היא נועדה לשכור את חברית בין הרשויות המקומיות, ובכך להחליש את עמדת המיקוח של השלטון המקומי מול הממשלה.

יתר על כן, הקמת קרן הארנונה לא תפתור את התחרות בין הרשויות המקומיות. יש להניח כי צמצום התקבולים של הרשויות המקומיות מארנונה עסקית רק יעצים עוד יותר את התחרות על שטחי תעסוקה מניבים, שכן הרשויות יזדקקו ליותר שטחים על מנת להבטיח הכנסה שוטפת ויציבה, שאינה תלויה בחסדי השלטון המרכזי.

סוגיית אי-האמון בממשלה גם היא חשובה וראויה לציון. הניסיון מלמד שלעיתים עושה הממשלה שימוש (או מנסה להשתמש) בכספי הקרנות לצרכים אחרים. כך למשל, עלולה הממשלה לעכב תשלומים לרשויות המקומיות, לקצץ את הקרן באופן רוחבי כחלק מתקציב המדינה, "ללוות" כספים מקרן זו על מנת לצמצם את הגרעון שלה, לשלם בכספים מתוכה את העלויות הכרוכות ביציאה למבצעים צבאיים, או לנסות להשתלט על היתרות בקרן. חששות אלה אינם תיאורטיים, אלא מבוססים על מקרי עבר.

לבסוף, ראוי להעיר שכל חלוקה מחדש של הארנונה היא בעייתית כשלעצמה. קל מאוד ליפול בפח ולראות בארנונה דיפרנציאלית איזה פתרון קסמים, אך מה שנחוץ הוא שינוי עמוק ויסודי בשיטת הארנונה. נוסף על כך, יש להקצות תקציבים ממשלתיים נוספים לשלטון המקומי בכללותו, שכן התקציבים הקיימים כיום – גם בערים הגדולות, קל וחומר ביישובים ערביים, בעיירות הפיתוח וביישובים בפריפריה החברתית – רחוקים מלהיות מספקים.

דניה ואקנין

מרכז השלטון המקומי פתח ביום שני השבוע (15.5) בהשבתה מוצדקת ביותר בדרישה להורדה מסדר היום של אחד הסעיפים הגרועים ביותר בחוק ההסדרים (יש רבים המתחרים על התואר) – הקמה של קרן ארנונה ממשלתית (ר' עמ' 10).

לפני שבוחנים את החוק מקרוב, חשוב להזכיר כי נדרש טיפול יסודי ומעמיק במנגנון הארנונה, אשר מייצר קשיים מבניים לשלטון המקומי. תעריפי הארנונה, הנשלטים באופן מלא בידי משרד הפנים, יוצרים מציאות בה רשויות מקומיות תלויות לחלוטין בארנונה ממקורות מניבים (ארנונה עסקית, הכוללת שימושים כמו מלונות, מסחר, משרדים, פנאי, מפעלים וכיוצ"ב) לצורך תקצובן היומיומי. כך, נדחפות הרשויות להעדיף תכנון של אזורי תעשייה ועסקים על פני תכנון או בנייה של מבני מגורים – שאוכלוסייתם תהיה נטל על קופת הרשות. יתר על כן, במצב עניינים זה מתחרות הרשויות המקומיות זו בזו באופן אגרסיבי, כאחרונות התאגידים, על הכנסות.

לפי אותו סעיף בחוק ההסדרים, תוקם קרן ארנונה ייעודית בפיקוח ממשלתי, שתקציבה יגיע מהפקדה של עד 49% מן הגידול בארנונה העסקית העתידית של הרשות המקומית – בתלות ברשות והכנסותיה. הכסף המצטבר בקרן יחולק מחדש לכלל הרשויות המקומיות בהתאם למספר היתרי הבנייה למגורים בכל רשות מקומית. לפי דברי ההסבר של החוק, מטרתו היא לצמצם את התמריץ השלילי של הרשויות לתכנון מגורים, ולסייע להן בצמצום הפערים הכלכליים הכרוכים בקליטת תושבים חדשים בתחומה.

מנגנון בלתי-צודק מיסודו

יש הסבורים, בטעות, כי מדובר בחוק המקדם שוויון בין רשויות מקומיות באמצעות חלוקה דיפרנציאלית של הארנונה. אך לאמיתו של דבר קרן הארנונה לא תקדם שוויון, אלא אפילו תעמיק את אי-השוויון בין הרשויות המקומיות ותחליש אותן. מדובר בלא פחות משוד של הקופה הציבורית בידי ממשלת ימין-על-מלא עבור האינטרסים שהיא מקדמת. מנגנון החלוקה של הכספים שיצטברו בקרן אינו צודק מיסודו. חלוקה מחדש של הארנונה בהתאם למספר היתרי הבנייה מעמידה את הרשויות המקומיות הערביות בעמדת נחיתות באופן מובנה. רוב התוכניות למגורים בישראל מתמקדות כיום ביישובים יהודיים, בעיקר במרכז הארץ (שם צפויות בשנים הקרובות לא מעט התחלות בנייה) אך גם ביישובים כמו אשקלון, דימונה, נתיבות ואופקים. לכאורה, נוכח הגידול באישור תוכניות למגורים ביישובים ערביים, ניתן לחשוב שגם הם ייהנו מהקרן. אך כיוון שעיקר התכנון ביישובים אלה מבוסס על קרקע פרטית, המימוש של תוכניות הבנייה בהם צפוי להיות איטי ומדורג על פני שנים רבות. לכן היישובים הערביים ברובם לא ייהנו ככל הנראה מההכנסות.

צדק חלוקתי נוסח הימין

זאת ועוד, בדיוני ועדת הכספים בנוגע להצעת חוק זו נחשפה חוות דעת משפטית לא פחות ממגוחכת. זו קבעה כי

ח"כ עודה ליד תאו של נלסון מנדלה בבית הסוהר רובן איילנד. מנדלה ישב במאסר 27 שנה - מתוך 18 שנה בתא זה (צילום: זו הדרך)

דיון בון ליר: שלום ושינוי הפרדיגמה

מארחי האם מנדלה לא חש תסכול או דיכאון במשך כל השנים האלה. הם השיבו שלמנדלה אכן היו שני רגעי משבר בכלל: האחד, לאחר שנאסר עם חברי הנהגת תנועתו ונשפט ב-1964 למאסר עולם. הוא חשש שלא יהיו להם ממשיכים ושהמערכה נגד האפליה תמה עם כליאתם; והשני, בשנות ה-70, כאשר מנדלה חשב שמאבקו ומאבק חבריו 'נשכח', וכי הדור הצעיר שגדל בדרום אפריקה באותן שנים אינו מודע למאבק נגד האפרטהייד ולשליחותם ההיסטורית של היושבים בבתי הכלא.

"ומה קרה בסופו של דבר?", המשיך עודה, "הכל נשכח? הכל חלף? לא בדיוק – משטר האפרטהייד התרסק. כזאת היא החוקיות של המאבקים החברתיים והלאומיים: יש בהם עליות ומורדות, תקופות שפל ושגשוג. הכיבוש אינו בר-קיימא והוא יקרוס – כשם שקרס האפרטהייד".

בין כיבוש לקפיטליזם

אחד ממושבי הכנס בו נרשמה ההשתתפות הערה ביותר עסק בפתרונות לסכסוך בהקשרים חברתיים וכלכליים. נושא זה אינו עולה הדרך כלל בדיונים מסוג זה ואף בפעילותן של תנועות השלום.

ראשון הדוברים במושב זה היה עורך "זו הדרך" ד"ר אפרים דויד, אשר התייחס באריכות לקשר בין הקפיטליזם הישראלי לכיבוש הממושך של השטחים הפלסטיניים. הוא הצביע על כך שממשלת הימין הקיצוני מספחת פוליטית את השטחים הכבושים למדינת ישראל, אך סיפוחם הכלכלי החל כבר לפני עשרות שנים, חודשים ספורים לאחר מלחמת 1967.

ד"ר מאיה רוזנפלד (האוניברסיטה העברית) הציגה את ממצאי המחקר שערכה על אודות השינויים שחלו בהרכב המעמדי של אוכלוסיית השטחים הפלסטיניים הכבושים עם כינונה של הרשות הפלסטינית בשנות ה-90, הקמתם של שירותים חברתיים והרחבת החינוך האוניברסיטאי.

וליד חבאס, דוקטורנט פלסטיני באוניברסיטה העברית, התייחס לתמורות שחלו בקשרים הכלכליים בין ישראל לפלסטינים מאז תום האינתיפאדה השנייה ובעקבות העמקת הכיבוש והדיכוי וביתורה של הגדה המערבית באמצעות מחסומים ומכשולים. בין היתר הצביע על תהליכים מקבילים: גידול היקף ההברחות של תוצרת פלסטינית לישראל, שיטת "המאכערים" בהעסקת עובדים פלסטינים ויצירת רשתות סחר חוצות גבולות.

נמרוד עובד

בעיצומה של ההתקפה הישראלית הקטלנית על רצועת עזה, נערך במכון ון ליר בירושלים (10.5-11) הכנס "שלום ישראלי-פלסטיני מבוסס שותפות: לקראת שינוי פרדיגמה". בהזמנה לכנס נכתב: "עשרים שנה לאחר קריסת תהליך השלום הישראלי-פלסטיני והעמקת הכיבוש וההתנחלות, מתבהרת העובדה כי פתרון שתי המדינות המבוסס על הפרדה הגיע למבוי סתום. לאור זאת עולות הצעות חדשות לפיוס ישראלי-פלסטיני ודה-קולוניזציה המבוססות על פרדיגמה חדשה של שוויון ושותפות". בכנס השתתפו כ-70 חוקרים ופעילים ישראליים, פלסטינים וזרים שהציגו עמדות שונות ואף מנוגדות.

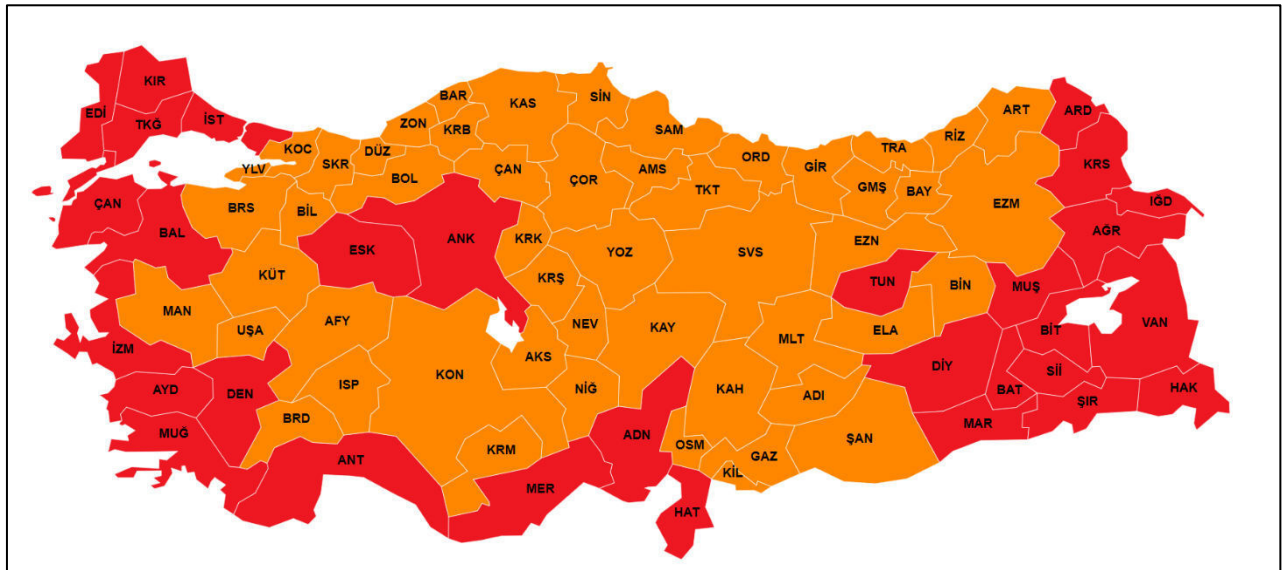
תכנית פעולה או מדע בדיוני?

כצפוי, הכנס עורר פולמוסים רבים בין החוקרים והפעילים ובינם לבין הקהל הרב שלקח חלק בדיונים. הצעות המארגנים להקמת פדרציה או קונפדרציה ישראלית-פלסטינית כדרך לפתרון הסכסוך עוררו ויכוחים רבים. סיכם את האווירה בכנס אחד הנואמים, ח"כ לשעבר ד"ר יוסף ג'בארין (חד"ש) המלמד כיום באוניברסיטת חיפה: "כחוקר אני נפעם מעושר הדיונים – זה ממש יוצא דופן; אבל כפעיל נגד הכיבוש במשך שנים רבות – זה לא יותר מעיסוק במדע בדיוני. לא ייתכן שום פתרון לסכסוך ללא סיום הכיבוש, הקמת מדינה פלסטינית בשטחים שנכבשו ב-67 עם ירושלים המזרחית כבירתה, פירוק ההתנחלויות והכרה בזכויות הפליטים".

"בכל מקרה, אין כרגע פרטנר בצד הישראלי לפתרון של שתי מדינות או לכל פתרון אחר. ממשלת נתניהו דוגלת בהעמקת משטר העליונות היהודית, בהדרת הערבים בישראל ובחזיון הכיבוש בשטחים הפלסטיניים", הוסיף.

כך טען גם יו"ר חד"ש-תע"ל, ח"כ איימן עודה, בפאנל אחר בו נשאל: "האם לא אבד הכל על פתרון של שתי מדינות?". לדבריו, "בעתיד ניתן יהיה להקים קונפדרציה, אבל בתנאי שקודם תקום מדינה פלסטינית עצמאית וריבונית בשטחים הכבושים. ביחסי הכוח הקיימים, ההצעות בדבר הקמה מדינה אחת או פדרציה ללא עצמאות פלסטינית פירושן – משטר אפרטהייד בין הים לירדן".

"האם אתה לא מיואש ממצבו של מחנה השלום בישראל, ממיעוט הנאבקים בכיבוש?", נשאל עודה. הוא השיב: "לפני שבועיים ביקרתי בדרום אפריקה והגעתי בין היתר לכלא רובן איילנד, בו הוחזק נלסון מנדלה במשך שנים רבות. הוא ישב בבתי הכלא של האפרטהייד בסך הכל 27 שנים. שאלתי את

בכתום: מחוזות בהם ניצח רג'פ טאיפ ארדואן; באדום: מחוזות בהם ניצח מועמד האופוזיציה קיליצ'דאראולו (מקור: העיתון "סוג'ו")

אין הכרעה בבחירות לנשיאות: סיבוב שני יתקיים בסוף החודש

רוב לימין בפרלמנט באנקרה

משקיפים מטעם האופוזיציה. מתוך 600 המושבים בפרלמנט, זכתה מפלגת הצדק והפיתוח השולטת ב-266; מפלגת העם הרפובליקאית מהמרכז-שמאל ב-168; מפלגת הירוקים והשמאל הפרו-כורדית ב-62; מפלגת התנועה הלאומית הימנית-קיצונית ב-51; מפלגת המרכז "טוב" ב-44; מפלגת הרווחה האיסלאמיסטית ב-5; ומפלגת פועלי טורקיה המרקסיסטית-לנינית ב-4. יתר המפלגות לא עברו את אחוז החסימה הגבוה (7% לבריתות אלקטורליות).

מבחינה גיאוגרפית, זכתה האופוזיציה בניצחונות ברורים בעריה הגדולות של טורקיה (63% באיזמיר), באזורי החוף, במחוזות באירופה ובאזורים הכורדיים בדרום-מזרח המדינה (72% בדיארבאקיר). ארדואן זכה ברוב ברור במחוזות הכפריים והשמרניים יותר בפנים אנטוליה (69% בקוניה).

אף על פי שלעומת הבחירות הקודמות כוחה של הקואליציה בפרלמנט נחלש והאופוזיציה התחזקה, מאוכזבים מתנגדי ארדואן מהתוצאות. גם אם יצליח קיליצ'דאראולו לגבור על ארדואן בסיבוב השני בבחירות לנשיאות – והסיכוי לכך נראה חלש למדי – כנשיא הוא יאלץ להתמודד עם רוב ימני בפרלמנט.

עם זאת, רשאים כוחות השמאל העקבי בטורקיה לרשום לזכותם כמה הישגים. מפלגת פועלי טורקיה זכתה ב-935 אלף קולות – התוצאה הטובה ביותר של המפלגה מאז בחירות 1965, בעקבותיהן נכנסו לראשונה נציגים קומוניסטים לפרלמנט באנקרה. חבר המפלגה ג'אן אטאלאי, שנשפט ל-18 שנות מאסר בעקבות השתתפותו במחאת פארק ג'זי נגד ארדואן ב-2014, נבחר לפרלמנט וצפוי להשתחרר מבית הסוהר. איחוד הכוחות הסוציאליסטי – הברית האלקטורלית שהובילה המפלגה הקומוניסטית הטורקית – השיג 160 אלף קולות, אך לא ייוצג בפרלמנט.

בבחירות הכלליות שנערכו השבוע (14.5) בטורקיה זכה מפלגת השלטון הימנית ובעלות בריתה ברוב בפרלמנט. בבחירות לנשיאות זכה הנשיא המכהן, רג'פ טאיפ ארדואן, ב-49.5% מהקולות בעוד שיריבו מהאופוזיציה המאוחדת זכה ב-44.9% מקולות הבוחרים. המועמד השלישי, איש הימין הקיצוני, זכה ב-5.2% מהקולות. משום שאיש מהמועמדים לא זכה ביותר ממחצית הקולות, יתקיים ב-28 במאי סיבוב בחירות שני בין שני המועמדים המובילים.

רבים בתורכיה מופתעים מהתוצאות, שכן סקרי דעת קהל הצביעו על הובלה של מועמד האופוזיציה, כמאל קיליצ'דאראולו, במרוץ מול ארדואן. באופוזיציה אספו אלפי עדויות על הפרת טוהר הבחירות ומפנים אצבע מאשימה כלפי השלטון. לפי העדויות, אלפי מצביעים של מפלגות השמאל גילו במהלך יום הבחירות, כי אינם זכאים להצביע משום שרשמו אותם ללא ידיעתם כחברי ועדות קלפי מטעם מפלגות קיינויות. ברחבי המדינה אירעו תקיפות אלימות נגד

שבועיים לבחירות הכלליות ביוון:

הקומוניסטים מובילים בקמפוסים

המפלגה הקומוניסטית היוונית השיגה השבוע הישג פוליטי ראוי לציון כאשר פעיליה באוניברסיטאות הפכו הכוח המוביל בהתאחדות הסטודנטים הארצית. לפי תוצאות הבחירות שפרסמה ההתאחדות, זכתה הרשימה הקומוניסטית ביותר מ-35% מקולות הבוחרים.

בעקבות המחאה ההמונית שפרצה ברחבי המדינה על רקע תאונת רכבת קטלנית, הוקדמו הבחירות הכלליות ל-21 במאי. הבחירות הקודמות לפרלמנט התקיימו רק לפני שנתיים, ב-2019. הפופולריות של ממשלת הימין נפגעה עקב האינפלציה הגבוהה, יוקר המחיה ופרשת האזנות הסתר לפוליטיקאים מהאופוזיציה ולעיתונאים באמצעות הרוגלה הישראלית "פגסוס".

העיתונאי ראוש קומאר בעת סיקור הפגנת פעילים קומוניסטים באיגודים המקצועיים (צילום מתוך הסרט "בזמן שצפינו")

יום חופש העיתונות הבינלאומי 2023

פרס אורי אבנרי יוענק בפסטיבל דוקאביב

מותר לאנשי החוק לשאול הכול בצורה פולשנית, להטיל ספק באישה היושבת מולם, הלוא היא הילדה הפגועה, ואשר חווה על דוכן העדים סוג של התעללות שנייה.

למחרת, ביום שישי, 21.5, בשעה 12:00 יוקרן סרט של הילה מדליה "חיים ומוות בלוד" (ישראל, 2023, דובר עברית וערבית). הסרט מספר את קורותיהם של מוסא, יגאל ורנדה – שלושה אנשים שמעולם לא נפגשו אך גורלם נקשר. בלוד מתגוררים ערבים ויהודים זה בצד זה בדו-קיום מתוח. כשהמתח הופך התפרצות לאומנית אלימה, שני הגברים מאבדים את חייהם והאישה מקבלת הזדמנות להישאר בחיים הודות לתרומת איבריו של יגאל. הסרט מציע הסתכלות אוניברסלית על אובדן, אבל, כאב, כעס ותקווה.

עוד ביום שישי בשעה 14:30: "האקטיביסט: קרל מרקס" (ישראל, 2023) על חייו של מייסד הסוציאליזם המהפכני בבימויו של בנימין פריידנברג. הסרט יוקרן בקרוב ב"כאן".

יוסי אבו

שבוע שיר / לריסה מילר

* / ליסה גרין

1. הלכתי למעדניה ביום ההולדת שלך חזרתי עם שלוש מאות גרם כתף לבכות עליה. אני צריכה לגמור את זה.
2. כשאמות, שירפו בבקשה את גופתי, וקחו את האפר לטיסה בשמי תל אביב. פזרו אותי על קומות הפנטהאוז של מגדלי היוקרה. שתהיה קצת טינופת של עניים בחלונות הגבוהים. זוהי צוואתי.

פסטיבל דוקאביב, אירוע הסרטים התיעודיים הגדול בישראל החוגג 25 שנה לקיומו, מתקיים בימים אלה. כמו בשנים האחרונות, הפסטיבל נערך בסינמטק תל אביב ובמוקדים שונים ברחבי העיר.

במערכה מול קיצונים-ימנים

לקראת נעילת הפסטיבל ביום חמישי הקרוב, 20 במאי, יום חופש העיתונות הבינלאומי, יוענק פרס אורי אבנרי לעיתונות אמיצה מטעם ארגון העיתונאיות והעיתונאים לכתב "הארץ" ג'וש בריינר. לאחר הענקת הפרס יוקרן הסרט "בזמן שצפינו" שבמרכזו – עיתונאי הטלוויזיה היהודית, ראוש קומאר, הנאבק למען עיתונות אמיצה וחופשית. בתום ההקרנה תיערך שיחה בין העיתונאית טל שניידר ובמאי הסרט וינאי שוקלה, המגיע לארץ במיוחד.

הסרט, הפקה בריטית מ-2022 באנגלית ובהינדי, מביא את סיפורו של קומאר, מהעיתונאים הבכירים והמשפיעים בהודו ואישיות טלוויזיונית מוערכת, שמצא עצמו בחזית המאבק נגד קיצונים-ימניים המציפים את הרשתות במידע שקרי.

הבמאי שוקלה ליווה את קומאר במשך שנתיים, במהלכן התעצמו הלחצים שהופעלו עליו: פייק ניוז הפך מגפה, הרייטינג של הערוץ הממוסד צנח, וכתוצאה מכך הגיעו גם קיצוצים תקציביים, סגירת תוכניות ופיטורי עיתונאים. קומאר אינו מסתיר מן המצלמה את סערת הרגשות, את המחיר האישי והמשפחתי שהוא משלם, ואת החרדה הכנה שלו לגורל הדמוקרטיה בארצו תחת שלטונו של ראש הממשלה נרנדרה מודי, המגדיר את עצמו "ידיד קרוב של בנימין נתניהו".

שלושה סרטים מומלצים נוספים

סרט נוסף הראוי לצפייה יוקרן במסגרת הפסטיבל באותו יום בשעה 21:00: "הרף התחתון ביותר" (ישראל, 2023). בעזרת ארבעה שחקנים בחדר חזרות, חושפת יוצרת הסרט נור פייבך חומרים אמיתיים מההליך המשטרתי והמשפטי שחוותה מהרגע בו בחרה להגיש תלונה על ההתעללות המינית שסבלה בילדותה. הצופים מקבלים הצצה ייחודית לדינמיקה של המשפט הפלילי שם, מאחורי דלתים סגורות בחקירה הנגדית,

השבתה נגד קרן הארנונה

פינויים בשכונות הדרום וביפו, יותר מדי הטבות לקבלנים, יותר מדי דירות ענק ופאר; ראינו מדיניות של דחיקה של אוכלוסיות מוחלשות מהעיר. חשוב להתנגד לחוק הארנונה ביד אחת, וביד השנייה – לפעול לאלתר למען פתרונות דיוור לתושבי הערים: דיוור ציבורי, דיוור בר השגה, פיקוח על תנאי השכירות, הכשרה של דיוור תחת צווי פינוי ועוד.

חיוני להעלות שכר המטפלות

במעונות היום השיקומיים

הארגונים המפעילים את מעונות היום השיקומיים ברחבי הארץ ביטלו ברגע האחרון את השבתתם המתוכננת של 156 מעונות בהם שוהים כ-5,000 פעוטות עד גיל שלוש עם צרכים מיוחדים. ההשבתה התבטלה בעקבות מגעים עם נציגי הממשלה. הארגונים מוחים על תנאי התקצוב של המעונות, שאינם מאפשרים לתגמל כראוי את הצוות החינוכי והטיפולי ומקשים על מתן טיפול ראוי לפעוטות המתמודדים עם נכויות כמו שיתוק מוחין, עיוורון, חירשות, אוטיזם ועוד.

השבוע הפגינו הורים ומטפלות מול הכנסת בדרישה להעלות שכר. בתחילת חודש מרס נחתם הסכם שכר חדש בין המדינה להסתדרות בנוגע לסייעות בגנים לבני 3-6. ההסכם הגדיל משמעותית את הפערים בין שכר הסייעות בגנים לשכר הסייעות במעונות היום השיקומיים, וגרם גל של נטישה המונית של מעונות היום השיקומיים, אשר בשנים האחרונות סבלו ממילא ממחסור בסייעות.

השבוע פורסם במקביל, כי שר הבריאות משה ארבל (ש"ס) חתם בתחילת החודש על צו המאפשר לגבות "תשלומי השתתפות" עבור "טיפול בריאות מקדם" (טב"מ) בגני הילדים עם אוטיזם. ארבל חתם על הצו למרות פניות של אלפי הורים למשרד הבריאות ולמרות בקשת הארגונים המפעילים את הגנים להיפגש עם השר ולדון עימו בנושא.

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

חודש מאי במועדון הקולנוע

"ריטה, סו ובוב גם הוא" / אלן קלארק

18.5 בשעה 21:00; מרצה: מושון סלמונה

"פוליגרף" ו"סמירה" / סמירה סרייה

23.5 בשעה 20:00, בהשתתפות הבימאית

השבוע באתר "זו הדרך"

מחקר בינלאומי: ירידה חדה בכישורי הקריאה של הילדים בישראל, הסגל הבכיר באוניברסיטאות שוקל לשבות שוב, ועוד...

zoha.org.il

התוכנית להקמת "קרן הארנונה" אושרה השבוע (15.5) בוועדת הכספים בכנסת, ברוב של עשרה תומכים מול שמונה מתנגדים. התוכנית תועבר לקריאה שנייה ושלישית כחלק מחוק ההסדרים שצפוי לעבור בסוף החודש (ר' מאמר בעמ' 6). במקביל, מרכז השלטון המקומי הודיע על השבתה עד 17 במאי במחאה נגד תוכנית "קרן הארנונה". כחלק מצעדי ההשבתה תוקפא עבודת ועדות תכנון ובנייה ולא יינתנו היתרים.

"לרשויות המקומיות אין שום כוונה לשתף פעולה עם הקרן לגזילת כספי הציבור, ואנו נפנה לערכאות משפטיות. לא תהיה העברת כספים לקרן", נמסר. במרכז השלטון המקומי הוסיפו: "לא נסכים להיות חברת הגביה של אוצר מדינת ישראל על חשבון גבם של התושבים שלנו. נמשיך ונעשה כל מה שניתן כדי להשאיר את כספי הארנונה עבור החינוך, הרווחה, התשתיות והתרבות של התושבים שלנו. אנחנו מודים למיליוני התושבים שתומכים בנו במאבק הצודק וקוראים לציבור להמשיך ולתמוך ברשויות, כדי שנוכל להמשיך להעניק לכם את השירותים העירוניים".

רשויות מקומיות ערביות הצטרפו אף הן להשבתה. ראשי הרשויות המושבתות נערכים להסלמה בצעדי המחאה נגד תקציב המדינה. מודר יונס, יו"ר ועד הרשויות הערביות וראש מועצת ערערה, הסביר: "אין בקרן הארנונה צדק חלוקתי ואין בה בשורה לאזרחים הערבים. להפך – ההתניה של הסיוע הכלכלי באישורי בנייה הופכת את המהלך למפלה, כוחני ומניפולטיבי והוא יפגע ברשויות הערביות".

מסיעת אנחנו העיר במועצת העיר ת"א-יפו נמסר: "האוצר טוען שחוק הארנונה יוריד את מחירי הדיוור – זה ספין תקשורתי ותו לא; תירוץ להעברה עצומה של תקציבים מתוך הקו הירוק אל ההתנחלויות. הבעיה האמיתית נותרה בעינה: מוכרחים להוריד את מחירי הדיוור, אבל ריקון קופות העיריות רק יקשה על כך. העברה של תקציבים מעיריות לישובים קטנים ולהתנחלויות – עוד פחות גיונית. והכי מקוממת ההתניה של קבלת התקציבים בהקצאת היתרי בנייה: עיריות ערביות ועיריות מוחלשות אחרות אינן מורשות להקצות היתרים כאלה בגלל תוכניות מתאר חסרות".

עוד הדגישו: "טוב שעיריית תל אביב-יפו מצטרפת להשבתה ומתנגדת לחוק קרן הארנונה. אבל אחרי עשורים שהיא ליבתה את משבר הדיוור – צריך להגיד שישנה גם אצלנו בעיה. בקדנציה האחרונה ראינו מעט מידי מאמצים מצד העירייה לאפשר דיוור לכולם, וראינו יותר מדי מדיניות של

קורס קצר:
הקפיטליזם הישראלי
הדמוקרטיה והכיבוש

יחי שלישי - 6.6, 13.6, 30.6
שעה 19:00, אחד העם 70, ת"א

המכון לחינוך

ח"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il